

UNIVERSITY „AUREL VLAICU” ARAD
FACULTY OF ORTHODOX THEOLOGY „ILARION V. FELEA”
INTREDISCIPLINARY DOCTORAL SCHOOL OF THEOLOGY

**ORTHODOX ECCLESIOLOGY IN PAUL EVDOKIMOV’S THINKING AND
ITS ECUMENICAL VALUE**

PhD THESIS SUMMARY

SCIENTIFIC ADVISOR:
VERY. REV. PROF. PhD. CRISTINEL IOJA

DOCTORAL CANDIDATE:
VASILE-EUGEN SUCIU

ARAD
2019

CONTENTS

INTRODUCTION

- 1.The motivation and selection of the theme
- 2.The limits and originality of the work
- 3.Methodology
- 4.The structure and the content of the work
- 5.Encountered difficulties
- 6.Stages of the research
- 7.The aim of the work

CHAPTER I

PAUL EVDOKIMOV-20 th CENTURY THEOLOGIST

- 1.1.A short biography
- 1.2.The theological work
- 1.3.The thorough dogmatic themes
- 1.4.The acknowledgement of Paul Evdokimov's theological thinking

CHAPTER II

THEOLOGICAL INFLUENCES IN PAUL EVDOKIMOV'S WORK

- 2.1.Paul Evdokimov and the Russian theology from the diaspora
- 2.2.Vladimir Lossky
- 2.3.Georges Florovsky
- 2.4.Boris Bobrinskoy
- 2.5.Alexander Schmemmann
- 2.6.Nikolai Afanasiev

CHAPTER III

ORTHODOX ECCLESIOLOGY IN PAUL EVDOKIMOV'S THINKING: ECUMENICAL PERSPECTIVE

- 3.1.Essential exhaustive aspects of ecclesiology studied profoundly by Paul Evdokimov
  - 3.1.1.The Holy Trinity and the Church
  - 3.1.2.Christ and the Church
  - 3.1.3.The Church and the Holy Spirit
  - 3.1.4.The Church and the Holy Sacraments
  - 3.1.5.Mary, Mother of Jesus and the Church
  - 3.1.6.The Church and God's Kingdom
  - 3.1.7.The Church and the Icon
  - 3.1.8.The Church and the World. The projection of the ecclesiastical dimension upon the universe
  - 3.1.9.Christian anthropology and its doxological value
- 3.2.Ecclesiological typologies encountered in Paul Evdokimov's work
- 3.3.The members of the Church-a live community, plenitude of Grace and Royal dignity
- 3.3.The contribution of ecclesiology to the ecumenical movement
- 3.4.The necessity of emphasizing the attributes of the Church within the ecumenical dialogue

CHAPTER IV

THE PRESENT STATE OF PAUL EVDOKIMOV'S ECCLESIOLOGICAL THINKING

4.1.The importance of ecclesiology to the ecumenical movement

4.2.The problematics of ecumenism. Ecclesiastical approach

5.1.Ecclesiological aspects in the present-day Dogmatic theology

5.2.The ecumenical dialogue within the relationship between the Church and the society

5.3.The missionary role of the Church

5.4.The credibility and the position of the Orthodox Church in a secularized Europe

SUMMARY

BIBLIOGRAPHY

ORTHODOX ECCLESIOLOGY IN PAUL EVDOKIMOV'S THINKING AND ITS
ECUMENICAL VALUE
PhD THESIS SUMMARY

In the present thesis, I tried to highlight points of view of theologian Paul Evdokimov's thinking regarding the problem of ecclesiology, including an aspect of the missionary character church has got in its triple didactic, sanctifying and leading activity and which, through the theological work of this tireless servant of the Orthodoxy has marked the promotion of ecumenism, certainly an ecumenism of his time, with the implications of this phenomenon on the complex content of the world after two World wars that changed the geopolitics, the economic system and the relationships among people. In this sense refuge coexisted with religion—a necessary relation—with the attempt to adapt to a new language on all the levels of a mixed syncretic society, in the course of being developed, that is, in the search of an identity and of survival on the Old Continent. In this environment, we find Paul Evdokimov, a simple obedient man, with fear of God, and in whose consciousness memories of his native birthplace were alive, memories of his social and religious life from there and, of course, of a hard tried family by the wrath of a system that was developing with an unprecedented speed over people and territorial borders, that is, the atheist sovietic bolshevism. His baggage was culture, accumulated by reading, faith insufflated by his mother and an outstanding memory.

At a given moment I presented him as a theologian of the past century but his work is so actual, the reception of his way of thinking anchored in the realities of the time, the social part but mainly the religious part show us a special character concerned with God, preoccupied with his professional-missionary activity performed industriously, in an objective way and saving place for the better, acknowledging other people's work and appreciating everything that is beautiful and good, in the way God let them in the world.

The manner in which he presents faith is an elevated, didactic one, sometimes wrapped in narrative, poetical touches, spreading a certain kind of sensibility, specific for theologians. Although he taught Christian Morality, he does not become critical, except some situations. There are influences in the ecclesiological themes debated in his writings due to some professors and colleagues as for example, Afanasiev, Lossky, Florovsky,

Bobrinskoy, Schmemmann, but he remarked himself by stating a substantiatedly built opinion, using patristic sources, speciality words, authorized translations of theological expressions in a large volume of work which indicates that he assigned a lot of time to study and he used to visit libraries in order to accumulate documentary material.

Evdokimov admits that Orthodoxy is the legitimate and ideal way of receiving and confessing faith transmitted by the Saint Apostles. Christianity is faith revealed by the Holy Spirit presenting the Sacrament of Salvation to the people, Sacrament in which the Holy Trinity is implied but, still, a mystical participation from man's part is needed in order to understand God's presence in the world and in his own inner life, so as to be able to grasp the intratrinitary communion which he is "destined" to imitate. Our Savior's Words bring a sight of this wonderful thing, when He says that everything is made in the view of God's glory and one can get to the Father only through the Son and the Holy Spirit (IN. VI, 44). Christian anthropology takes into consideration the relationship between man and God, on the level of a communication thought the bestowed "image", a gift that had to guide man towards the unification with the Son. The connection was disturbed because of the fall, and the effect of reversing man's spiritual priorities from evil influence was unconsciously accepted; the restoration of the fallen spirit being achieved in an ontological way by bringing it back to the initial, architypal iconic representation, capable of responding to God—the Creator—with love.

The Church offers sanctifying means and a unique secret way of alliance with Christ, the Resurrected, during the liturgy—the sphere of authentic clerical life, under the circumstances of training the will so as to work consciously, for salvation, through grace and facts-confessing faith. The ecclesial community represents in Paul Evdokimov's thinking, the measure for the authenticity of Christian life, the plenary grade of unity—servants and people—watching the moment of the Eucharist epiclesis, then receiving the consecrated gifts, brought by them, for themselves, as bloodless sacrifice and nourishment for eternity.

Ecclesiology is in an interdependent connection with Christology because Christ founded the Church and He becomes the Head of it, the Christened people forming its ramifications, bearing eternal living sap that comes out from Christ's rib, which means a

whole Body that lives the diversity of life within the unity of faith, later bearing fruit—fruit that will be gathered in the provision rooms of the kingdom.

Ecumenism is inseparable from the mission of the Church; it has the role of gathering in unity those who confers the truth about the embodiment, death and resurrection of Jesus Christ, The Savior of the world, descended from Trinity-in-One, through obeisance of the above and though accepting humanity, represented by Virgin Mary, God’s Mother. In the dialogue between Churches, this unity must be achieved, as Jesus Christ used to say; “all to be one” remains the leit-motif during these meetings of the representatives of the Churches who are not only in the stage of cognition—which they surpassed because, at the beginning, there was unity in the Universal Church—but also participate at common prayers, social programs, retrieve the Fathers’ teaching by appreciating the study of the Church foundations which are inspiring for future relationships, prepare and train multiple factors in order to live together without resentment inside the Church and in the laic relationships. As a matter of fact, the mission of the Church implies an opening towards the world of History which eternity has entered.

Having these ideas, theologian Paul Evdokimov achieved a part of his work that I tried to synthesize on a liable-to-criticism level, other appreciations and efforts in this sense surely having already existed; I understood from his message that life inside the Church represents that real, true life Christ tells people about in the Saint Scriptures and that forms the Tradition of two-millennium-long Christianity. Today, the search for Christian identity is part of the mission of the Church as well as its emergent implication in its relationship with a secularized disorientated society looking for a delivering Truth. Let’s recognize that only Jesus Christ has assumed His role of being the Savior by saying: “I am the Way, the Truth and the Life” (In. XVI, 16).

The present work “Orthodox Ecclesiology in Paul Evdokimov’s Thinking and its Ecumenical Value” contains pertinent arguments which are the result of many associated theologians’ research for this ecclesiological topic, having Paul Evdokimov’s point of view regarding the proposed theme researched here. The Russian diaspora in the middle of the last century has got some names of people who had been distinguished as theological writers, clerical or laic, all similar not only for the objectivity with which they

wrote their works but also in the way they valued the Orthodox teaching, which they undoubtedly supported and argued.

The structure of the work presents along its four chapters, prefaced by the usual introduction, a part of the author's potential, about which much has already been written, but, in my opinion, not enough as to get him known the way he deserves to be, presenting him as a plurivalent theologian, concerned with what the Orthodoxy represented in his life, in its progression, beginning with his youth spent on native grounds, and later, after the sudden marking break due to the political events and the forceful instauration of bolshevism, continuing in the Occident which he found hospitable but which required another kind of reference to everyday life. Discreet and hard-working, ready to sacrifice himself for his fellow, he continues his theological preoccupations, meeting providential people from whom he will meticulously take over ideas-useful for later times.

His culture overflows thanks to his readings and he mentions them so properly in the text that they get you in the situation of re-reading them in order to fully appreciate the meaning of a sentence and establish which was the author's personal intervention.

The first chapter is entitled "Paul Evdokimov-20 th Century Theologist" and it represents a short presentation of his life, in dates and events. A certain destiny attracts our attention; the destiny of an orphan immigrant who has determined, like many other families from the East, to comply with a suffocating and atheist system, having the only possibility to create and learn within the limits of the socialist dogmatism or having to choose to leave for another civilisation. He chose the latter option but the memories of his forefather's native land and of his first childhood and adolescence years always followed him. Each period of his exile is interesting and we only have to mention that his life-experience gained through his three-folded state of being a familist, student and worker, up to the state of being a professor, had „hardened" him so as to become stronger; he had to remain strong when his mother and wife passed away. Many times hardships and trials come in waves, all of a sudden, the same way as Grace is used to come.

After the presentation of his work, representing by books and studies as well as the editors and magazines that published him, I underlined the topic of the dogmatic domain which Evdokimov had thoroughly studied where ecclesiology stands in relationship with Christology and pneumatology, in the way the patristic thinking

acknowledges; the names of some Holy Fathers are mentioned,-having been read before- as well as personalities belonging to Humanism and Philosophy, theology and Arts, from World's History, with whom he had started his intellectual formation preparing his licence and PhD, both having used a rich philosophical and theological bibliography.

We can assert, after having picked up Paul Evdokimov's theological thinking, that it may be regarded as being a positive one for the „novelty of the spirit” with which he is being present in the translated theological and lectured studies for a generation of young people who, by appreciating the particular content and being suitable for meditation, have used his ideas as a starting point for other researches with theological, philosophical or artistic character. The merit of his works expresses the importance of the dogma in the cult of the Church with such a realism that it brings heaven to us and uplifts us to heights of knowledge. The reason of God's coming to us, in order to be able to respond and become saints, remain the leitmotif of a vision about life with Christ, gracefully started through the initiation mysteries which he expresses in his works. The Holy Spirit is the link and core which bring us together and keeps us as life limbs in Christ's Church, a thought which refers to the reconstruction of a wounded communion, which Paul Evdokimov militates in favour for, in an ecclesiastical-sacramental and ecumenical spirit; he used to live in this environment long before, he understood the necessity of true communion and saw the evolution of the society by getting to know and experience grace as well as the involution and fall of a world without faith. By eliminating any traces of hate, violence of any kind, animosities and conflicts that originate from ambitions and willful misunderstandings, the world gets to know spiritual progress, looking after its inner life..In the opposite direction, there is the world that sees liberty and autonomy as prerogatives which instinctively liberate the person who becomes an individual; it is one step inside „the disperation hell”, a fault which is due to an unimplicated clerical world, to the distortion of the truth about what real life means, and also to the faded, dim language and it –the world-cannot resist there for a long time because man is forordained another destiny.

In Chapter II „the Theological Influences in Paul Evdokimov's Works” are emphasized-an aspect in which some emblematic names of Eastern origin are aimed at and not randomly chosen. Their theology has similar aspects to those of the theologist

here mentioned before, a fact which led to their intersection on the realm of theology through themes connected with Church Tradition, ecclesiastical hierarchy, the papal pre-eminence, synodicity, the cult and history of the Church, ecumenism and also through direct dialogues during meetings and the help of the teaching-mission at „St. Serge” and at „St. Denis” or in other places in Paris, or any other place where „the brotherhood” of unity in faith joined them together. They are introduced in the following order: Lossky, Florovsky, Bobrinskoy, Schmemmann and Afanasiev.

Lossky emphasizes high lights the problem of mysticism in Theology, militating for a dogmatic critical dialogue on some of the scriptural senses in the Old testament, insisting on the theme of the importance of the Incarnated Logos, reaching to the sensible interpretation of the Trinity mystery where he speaks about the being, hypostasis, and uncreated energies, with Areopagitic influences. He synthetizes the way of the mystical Christic experience accentuating the necessity of a theocentral antropology in order to more clearly find the intertrinitary relations-an approach which includes the mystical effort of the Church members, being helped by the Holy Spirit. He pleads for a cataphatic knowledge. Creation has received the chance of changing attitude through Christ’s coming and this fact leads eternity to enter history, being part of the divine iconomy’s plan, and then the moment of the Pentacost confirms and strengthens the new life of a perspective filled with grace in the hearts of the believers. There is, nevertheless, an arguement with which Evdokimov criticizes Lossky-and he is not the only one-that referring to a hierarchical interpretation of the presence and role of the Son and the Holy Spirit, a separately put emphasis upon the sanctifying action for the life and the forthcoming of the Church, in the individuality of connection through grace among its members.

Florovsky sets into relationship the Neopatristic source of Helenistic influence with the patristic sources within a synthesis, in order to follow the mysticism of knowledge acquired through ecclesiastical experience, having the aim of achieving a eucharistic communion, fruit of the co-operation of virtues. He is also the one who speaks about a mystical-territorial extension which renders the perspective of „the boundaries of the Church”, bringing into discussion the canonicity and simultaneous presence of grace working in the Church, a guarantee for the possibility of spiritual growth of the believers.

The ecumenical motivation highlights the approach to the problem of the Sacraments, especially the initiatory ones, appreciating iconomically their effects on a larger number of believers, willing to enter the ecclesial unity, for whom grace is working and leading them to spiritual progress. Missionarism remains a necessary preoccupation for the Church, being an institution responsible for the redemption of those who represent it. In this sense the ecumenism promoted by Florovsky is based upon the real and sincere, reconciling relationship, in order to achieve unity within the framework of an adequate language cohesion accessible and not forgetful about the social aspects that are linked to human relationships, putting into practice the principles of genuine christianism.

For Bobrinskoy, the eucharistic communion has two aspects, a trinitary one and the saints' one, liturgically expressed, where christology and pneumatology interdepend. Epiclesis brings about the unity that connects the Church to the Eucharist. It presents Christ and, implicitly, in this way, we share the Holy trinity which cosmically actualizes the miracle of the Resurrection and anticipate the future eon. Similar to Schmemmann, he considers that the icon and the cult stand under the seal of the Spirit and Evdokimov surpasses this aspect by showing that the epiclesis mediates the blessing of those with whom it comes into touch-the Christian finding himself in a tridimensional hypostasis that presents him as an iconic character during the gracefulness of the sermons, a preparatory secluded vigil that projects him into the parusianic future. In the ecumenical approach, Bobrinskoy excludes the idea of the supremacy of working commonly together in relationship with the Holy Spirit, because the Christian mission is conferring common experiences, even if they are understood in different ways.

The Cult represented to Schmemmann an analytical activity of the Tradition which accumulated in time, a rich manifestation of the prayer, which he synthesized, avoiding the secular arithmetic line that imposed emptying the liturgical act of its sacrality, having as purpose rendering us active and assumed coservants. Schmemmann distinguishes two aspects in minimizing the value of the role of the Church. The first one referring to the relation between Christians and the Tradition which they lightly and superficially treat, the latter aspect being the imposed instigation provoked by the communities in the diaspora. Monachism, about which Evdokimov also speaks, has the specificity and rhythm imposed by the ascetic life, but which influenced towards „the outside”, with some

elements, the secular cult, eager sometimes to imitated, even if it is tough, for the sake of rising the quality of spiritual life. A special attention is given to the problem of the location of the cult, to the becoming and significance of the presence of the sacred in the world; people have always wished to experience religiosity interconnectedly, searching for an answer to their personal anxieties, and this is what Christianity succeeded to achieve, enabling a particular interpersonal relationship with God, through the Son who becomes the Body of the Church and is living in us, so as to become living witnesses and candidates for the Kingdom. The Holy Liturgy introduce us to the Kingdom sacrament, passes us through our Savior's life so as to know the Truth and the Light. The explanation of the Holy Liturgy reveals, in both theologians, the symbolism that we have to understand in order to fully participate and assume receiving the Eucharist with a diligence rendered by a faithfully and a responsively reference to the way of life from here directed towards the eschaton.

In Evdokimov's ecclesiology, there are some influences owned to another great theologian: Rev. Nikolai Afanasiev who promoted the concept of „eucharistical ecclesiology”. Taking over this idea, Evdokimov developed in his thinking the perspective of Christian life related to the celebration of the Eucharist. The same Afanasiev takes into consideration the way of performing this service in the local Churches, according to the example of the past, which leads to a hierarchisation of the service, the validity of the liturgic act being given by the Bishop's presence. He affirms that the communion relations of these Churches with the Universal Church would reside in the value of the relationship among the local ones, a fact that implies an autonomy that may lead to isolation.

In the 3rd chapter entitled „Orthodox Ecclesiology in Paul Evdokimov's Thinking: Ecumenical Perspectives”, I mentioned the essential aspects of ecclesiology studied in-depth by Paul Evdokimov, pointing out that his vision foresaw the implication in the ecumenism that represented for him a natural approach and where dialogue and meditation are necessary, as well as a critical spirit but without activating past animosities, in complete sincerity and consideration.

Paul Evdokimov presents in the ecclesial context the common theme of Christology and pneumatology so as to understand the true relation of God's work in

creation. There is no hierarchisation in the intervention of Son and of the Holy Spirit in the created world, but there is an interweaving of work originated from God's love. I chronologically presented the moments of the divine economy, beginning with the Church established by Jesus Christ, The Son of God, embodied from Virgin Mary, the person who represents the humanity that the saviour will take over, the one who accepted God's will, expressing devotion and a sacrificing spirit; She remains in the consciousness of the believers of the Church as the mediator towards the Son, an exemplar presence of obedience and collaboration with God, the new Eve who brings about salvation, the accomplishment of the divine plan. As regards the Holy Sacraments and the reality of the graceful presence of the Holy Spirit in these means of transmitting divine energies, I assigned two subchapters emphasizing the effects actually working in the Christians' lives. The Holy Liturgy, source of Sacraments, brings about the trinity dimension in the ecclesial frame, culminating with the epiclesis, the mysterious way of giving food for eternity to those who accept God's Body and Blood. The opening of the Kingdom represents a call, that is why the liturgical ritual situates us in the common work, along with the serving, immaterial creations showing the doxological aspect, uplifting our attitude. Evdokimov synthesizes the importance of the Liturgy, showing that the man has a clerical dimension and also he remains a person ready to communion, in the same way an icon reflects the Trinity communion. Then I explained the significance of the Pentecost as being the moment of beginning of the seen Church and the Saint Apostles' taking over the mission of spreading the word; the Church receives and preserves the gifts acquired for the destiny of a new life, confers continuity to a live tradition, putting together the dimensions of time in the believers' lives, turning up as a sacred place for the people.

The ecclesial art establishes the icon to be the presence of the sky among people and it is based on the dogma of the Embodiment. The presence of the icon has resided since eternity entered history and is the display of the beauty of Light coming to us. The history of salvation presented iconographically in the location of the cult is alive and existent mortally during the service, indicating victory through suffering, the way taken in order to imitate Christic life which has as finality the Resurrection.

Some references are there exposed about the relationship between the Church and the world, and from where the universality dimension and the dynamic creator and sanctifying character derive, recuperator through Christ's and the Holy Spirit's work.

Further on, considering as being of interest, I debated a theme that aims at the members of the Church and the conditions of their dignity, explaining their role in the mission they have been called for, extending also on the importance of the Christian family, that so-called „domestic church”, constituted according to the relation between Christ and the Church. As regarding Christian anthropology, Evdokimov underlines the fact that God remains always in connection with His creation, working through the Church at the ontological recuperation of man. Hence a double anthropological perspective can be noticed: the ontology and the doxology. Through the cult we enter a theandric reality. The man has not only the creative capacity but also the transforming one in order to direct himself towards God. The divine impression is evident in his consciousness as well as his communitarian nature. Speaking about the origins of the man's fall, we underline the fact that the relationship between man and God remains the most important thing in forming his perfection and the crisis of humanity always appear because of falling apart from Him.

The chapter ends with the emphasis put upon the attributes of the Church for an ecclesial dialogue where these criterias which define the whole the whole sanctifying framework in view of salvation should be well understood. Christ's Church reflects the ideal of life according to the trinitarian model, having the mediating capacity of grace in view of framing the man in the ensemble of clerical ascent which has as finality the knowledge of the Kingdom.

The last chapter is dealing with the actuality of Paul Evdokimov's ecclesiological thinking. The contribution of ecclesiology within the framework of the ecumenical movement represented an intensely debated theme in the last century. The results were not as expected, the call for the understanding of a necessary unity in Church must receive a positive response, with an implication based on love and respect, because this approach of ecumenism is structured for the purpose of finding the truth and regaining what was lost in the misunderstandings of the past. The unity of the Church concerns a larger framework of activity where tradition is based on sanctifying acts, on a

cult centered upon the eucharist act, on canonical rules and dogmatic integrity. All these represent the object of the missionary engagement of those implied in this huge process of redefining the values of Christianity.

In an ecclesiological approach there are further on underlined the interest and importance of the dialogue and of the initiative of the problematics of ecumenism for the present world, a specific activity for the Church, for its missionary character.

The present-day dogmatics brings about the necessity of continuing the process of studying in-depth the writings of the Fathers. This thing imposes itself mortly so that the Church might be able to cope with the problems of the world, to safekeep a Christian consciousness; the message of the Church remains based on the same principles of our Saviour. It cannot be accused of not having the capacity to offer the world the saving Truth or of the lack of actuality in its preoccupations but eventually, of the lack of a stronger implication in the sphere of contemporary missiology, in the work of coming forward towards the diverse needs of mankind. The contemporary man must be kept in the sphere of spiritual preoccupations because the modern and the post-modern society does not offer anything but surrogates and challenges that distance him from the healthy pursuit. Moral insecurity is the effect of estrangement, of the alienation from faith by eliminating the possibility to mediate on the spiritual inside, by tiring the mind with material, ephemeral things. Economy, running low, brings about a state of crisis in one's mind but the real crisis is the spiritual one, for which nobody initiates a rehabilitation programme; this precarious state of religious life cannot be transcended but by rediscovering Christian identity. This means a re-evaluation of priorities in the order of their importance. Our Saviour urges to search God's Kingdom first (Mt. VI, 33) and this is the same message the Church holds up to the present-day. Christ's words stay in the same context of unity and truth, being a source of power and life (Mt. VII, 29).

BIBLIOGRAPHY

I. IZVOARE:

1.1. Biblice:

Biblia sau Sfânta Scriptură, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.

1.2. Patristice:

1. CABASILA, NICOLAE, *Despre viața în Hristos*, trad. de Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997.

2. CHIRIL AL ALEXANDRIEI, *Închinarea și slujirea în Duh și Adevăr*, Scrieri I, trad. de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991.

3. CIPRIAN AL CARTAGINEI, *Despre unitatea Bisericii Universale*, trad. de Pr. Prof. Alexandru I. Stan, Adina Roșu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2013.

4. DIONISIE Pseudo-AREOPAGITUL, *Despre numele divine. Teologia mistică*, trad. de Cicerone Iordăchescu, Theofil Simenschy, Editura Institutului European, Iași, 1993.

5. FILOCALIA, vol. III, trad. de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Harisma, București, 1994.

6. GRIGORIE PALAMA, *Despre cunoștința naturală*, în Filocalia, vol. VII, trad. de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Humanitas, București, 1999.

7. GRIGORIE SINAITUL, *Capete foarte folositoare după acrostih*, în Filocalia, vol. VII, trad. de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Humanitas, București, 1999.

8. IOAN DAMASCHIN, *Dogmatica*, trad. de Pr. Dumitru Fecioru, Editura Scripta, București, 1993.

9. MAXIM MĂRTURISITORUL, *Ambigua*, trad. de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996.

10. MAXIM MĂRTURISITORUL, *Mistagogia*, trad. de Pr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2000.

11. NICHITA STITHATUL, *Cele trei sute de capete despre făptuire*, în Filocalia, vol. VI, trad. de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Humanitas, București, 1997.

12. SIMEON NOUL TEOLOG, *Omul cel întâi-zidit*, trad. de Laura Mărcean (după textul tradus de Seraphim Rose), București, 2005.

13. SIMEON NOUL TEOLOG, *Cuvântări morale*, în Filocalia, vol. VI, trad. de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Humanitas, București, 1997.

1.3. Cărțile lui Paul Evdokimov:

1. *Arta icoanei, o teologie a frumuseții*, trad. de Prof. Grigore Moga și Pr. Petru Moga, Editura Meridiane, București, 1993.

2. *Iubirea nebună a lui Dumnezeu*, trad. de Teodor Baconschi, Editura Sophia, București, 2013.

3. *Prezența Duhului Sfânt în Tradiția Ortodoxă*, trad. de Pr. Dr. Vasile Răducă, Editura Anastasia, București, 1995.

4. *Ortodoxia*, trad. de Dr. Irineu Ioan Popa, Arhiepiscop-vicar, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996.

5. *Rugăciunea în Biserica de Răsărit*, trad. de Carmen Bolocan, Editura Polirom, Iași, 1996.

6. *Taina iubirii*, trad. de Gabriela Moldovanu, Editura Sophia, București, 2016.

7. *Vârstele vieții spirituale*, trad. de Pr. Prof. Ion Buga, Asociația filantropică medicală creștină Christiana, București, 1993.

8. *Hristos în gândirea rusă*, trad. de Pr. I. Buga, Editura Symbol, București, 2001.

9. *Femeia și mântuirea lumii*, trad. de Gabriela Moldoveanu, Editura Sophia, București, 2015.

10. *Înnoirea spiritului*, trad. de Magdalena Mărculescu-Cojocă, Editura Pandora, Târgoviște, 1997.

11. *Cunoașterea lui Dumnezeu în Tradiția răsăriteană*, trad. de Pr. Lect. Univ. Dr. Vasile Răducă, Asociația filantropică medicală creștină Christiana, București, 1995.

12. *Viața spirituală în cetate*, trad. de Măriuca și Adrian Alexandrescu, Editura Nemira, București, 2010.
13. *Rugul aprins*, trad. de Diac. Prof. Teodor V. Damșa, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1994.
14. *Une vision orthodoxe de la théologie morale*, Editions du Cerf, Paris, 2009.

1.4. Studii și articole ale lui Paul Evdokimov:

1. EVDOKIMOV, Paul, „Comments on Decree on Ecumenism”, în *The Ecumenical Review*, vol. XVII, nr. 2/1965, p. 97-101.
2. EVDOKIMOV, Paul, „Eucharistie–Mistère de l’Eglise”, în *La pensée orthodoxe*, nr. 2/1968, p. 53-70.
3. EVDOKIMOV, Paul, „Explanation of Rublyov’s ikon of the Trinity”, in *Russia and the Church*, nr. 3/1965, p. 1-3.
4. EVDOKIMOV, Paul, „L’art moderne ou la Sophia désaffectée”, în *Contacts*, XIII, nr. 48/1960, p. 315-325.
5. EVDOKIMOV, Paul, „L’homme nouveau”, în *Contacts*, LXVIII, nr. 235-236/2011, p. 438-454.
6. EVDOKIMOV, Paul, „La culture à la lumière de l’Orthodoxie”, în *Contacts*, XIX, nr. 57/1967, p. 10-34.
7. EVDOKIMOV, Paul, „La Liturgie orthodoxe”, în *Conscience et Liberté*, nr. 20/1980, p. 97-99.
8. EVDOKIMOV, Paul, „L’Esprit Saint et la prière pour l’unité”, în *Verbum Caro*, vol. XIV, nr. 55/1960, p. 250-264.
9. EVDOKIMOV, Paul, „Notes préliminaires pour une théologie œcuménique”, în *Foi et Vie*, XLV, nr. 6/1947, p. 541-570.
10. EVDOKIMOV, Paul, „Quelques jalons sur un chemin de vie”, în *Semences d’Unité*, coll. <<Église vivante>>, Casterman, Paris, 1965, p. 83-94.
11. EVDOKIMOV, Paul, „Sortir de la routine œcuménique”, în *Lumière et Vie*, tome XIV, nr. 74/1965, p. 84-88.
12. EVDOKIMOV, Paul, „The Mystery of Disunion”, în *Sobornost*, nr. 3/1960, p. 101-105.

13. EVDOKIMOV, Paul, „The Social Dimension of Orthodox Ecclesiology”, în *Theology Digest*, 18, 1970, p. 43-52.
14. EVDOKIMOV, Paul, „Un regard sur le Concile du Vatican”, în *Le Messager Orthodoxe*, nr. 32/1965, p. 10-18.
15. EVDOKIMOV, Paul, „Sfințenia în tradiția Bisericii Ortodoxe”, trad. de Ion V. Georgescu, în *Mitropolia Banatului*, XXV, nr. 10-12/1975, p. 570-598.
16. EVDOKIMOV, Paul, CLÉMENT, Olivier, „Vers le Concile, Appel a l'Église”, în *Contacts*, XXIII, 1971, p. 193-210.

II. Lucrări de specialitate:

1. ACHIMESCU, Pr. Dr., Nicolae, *Religii în dialog*, Editura Trinitas, Iași, 2006.
2. AFANASIEFF, Nikolai, *L'Église du Saint Esprit*, Editions du Cerf, 1975.
3. AFANASIEV, Nikolai, *Church of the Holy Spirit*, trad. de Vitaly Permiakov, University of Notre Dame, 2007.
4. ALEVIZOPOL, Antonios, *Ortodoxia în fața sectelor*, trad. de Pr. Ion Buga, Meteor Publishing, București, 2017.
5. ATUDOREI, Pr., Ioan Leonardo, *Antropocentrism și teocentrism în opera Părintelui Dumitru Stăniloae*, Editura Doxologia, Iași, 2014.
6. BEL, Pr. Prof. Univ. Dr., Valer, *Misiunea Bisericii în lumea contemporană*, vol. I, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004.
7. BEL, Pr. Prof., Valer, *Unitatea Bisericii în teologia contemporană*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2003.
8. BERDIAEV, Nikolai, *Sensul creației*, trad. de Anca Oroveanu, Editura Humanitas, București, 1992.
9. BERDIAEV, Nikolai, *Un nou Ev mediu*, trad. de Maria Vartic, Editura Paideia, 2001.
10. BIGHAM, Pr. Stéphane, *Icoana în tradiția ortodoxă*, trad. de Diana Preda, Cornel Apostol, Editura Theosis, Oradea, 2016.
11. BIZĂU, Pr. Ioan, *Viața în Hristos și maladia secularizării*, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2002.

12. BOBRINSKOY, Pr. Prof., Boris, *Împărtășirea Sfântului Duh*, trad. de Măriuca și Adrian Alexandrescu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1999.
13. BOBRINSKOY, Pr. Prof., Boris, *Taina Bisericii*, trad, de Vasile Manea, Editura Patmos, Cluj Napoca, 2002.
14. BOBRINSKOY, Pr. Prof., Boris, *Taina Preasfîntei Treimi*, trad. de Măriuca și Adrian Alexandrescu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2005.
15. BOTIZAN, Pr. Florin, *Sfânta Liturghie, cateheza desăvârșită*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2016.
16. BRIA, Ion, *Destinul Ortodoxiei*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii ortodoxe Române, București, 1989.
17. BRIA, Ion, *Iisus Hristos*, Editura Enciclopedică, București, 1992.
18. BRIA, Pr. Prof. Dr, Ion, *Tratat de Teologie Dogmatică și Ecumenică*, 2 vol., Editura Andreiana, Sibiu, 2009.
19. BRIA, Pr. Prof. Dr., Ion, *Ortodoxia în Europa*, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1995.
20. BRIA, Pr. Prof., Ion, *Credința pe care o mărturisim*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987.
21. BUCHIU, Pr. Prof. Dr., Ștefan, (coord.) et alii, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Basilica, București, 2017.
22. BUCHIU, Pr. Prof. Ștefan, *Cunoașterea apofatică în gândirea Părintelui Dumitru Stăniloae*, Editura Basilica, București, 2013.
23. CHIȚESCU, Prof. Nicolae, TODORAN, Pr. Prof., I, PETREUȚĂ, Pr. Prof., I., *Teologie Dogmatică Simbolică*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2010.
24. CIOBOTEA, Daniel, *Confessing the Truth in Love. Orthodox perception of Life. Mission and Unity*, Editura Trinitas, Iași, 2001.
25. CITIRIGĂ, Pr., Vasile, *Cunoașterea lui Dumnezeu prin rugăciune*, Editura Asab, București, 2008.
26. CLÉMENT Olivier, *Orient-Occident, Deux Passeurs, Vladimir Lossky, Paul Evdokimov*, Labor et Fides, Paris, 1985.

27. CLÉMENT, Olivier, *Viața din inima morții*, trad. de Claudiu Soare, Editura Pandora, Târgoviște, 2001.
28. CLÉMENT, Olivier, *Viitorul Bisericii*, trad. de Vasile Manea, Ciprian Vidican, Patmos, Cluj-Napoca, 2014.
29. COMAN, Pr. Prof. Dr., I. G., *Patrologie*, vol. I, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1984.
30. COMAN, Pr. Prof., Ioan G., „Și Cuvântul trup S-a făcut”. *Hristologie și mariologie patristică*, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1993.
31. CONGAR, Yves, *Je crois en l'Esprit Saint*, vol. II, Editions du Cerf, 1979.
32. CONIARIS, Anthony, M., *Introducere în credința și viața Bisericii Ortodoxe*, trad. de Constantin Făgețan, Editura Sophia, București, 2001.
33. CONSTAS, Arhim., Maximos, *Arta de a vedea. Paradox și percepție în iconografia ortodoxă*, trad. de Dragoș Dâscă, Editura Doxologia, Iași, 2017.
34. CORNEANU, Mitropolit, Nicolae, *Quo vadis?*, Timișoara, 1990.
35. COSTA DE BEAUREGARD, Pr. Marc-Antoine, *Rugați-vă neîncetat*, trad. de Rodica Buga, Prof. Nicolai Buga, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998.
36. CRISTESCU, Vasile, *Antropologia și fundamentarea ei hristologică la Wolfhart Pannenberg și Dumitru Stăniloae*, Editura trinitas, Iași, 2006.
37. DAVID, Pr. Prof., Petru I., *Ecumenismul, factor de stabilitate în lumea de azi*, Editura Gnosis, București, 1998.
38. DENYSENKO, Nichols E., *Liturgical Reform after Vatican II. The Impact of Eastern Orthodoxy*, Fortress Press, Minneapolis, 2013.
39. FELMY, Karl Christian, *Dogmatica experienței eclesiale*, trad. de Pr. Prof. Dr. Ioan Ică, Editura Deisis, Sibiu, 1999.
40. FLORENSKI, Pavel, *Iconostasul*, trad. de Boris Buzilă, Editura Anastasia, București, 2009.
41. FLOROVSKY, Georges, *Biserică, Scriptură, Tradiție. Trupul viu al lui Hristos*, trad. de Florin Caragiu, Gabriel Mândrilă, Editura Platytera, București, 2005.
42. FLOROVSKY, Georges, *Le corps du Christ vivant. Une interprétation de l'Église*, Delachaux et Niestlé, Neuchâtel, 1948.

43. GAVRILYUK, Paul L., *Georges Florovsky și Renașterea religioasă rusă*, trad. de Adela Lungu, Editura Doxologia, Iași, 2014.
44. GOLITZIN, Ierom. Alexander, *Mistagogia*, experiența lui Dumnezeu în Ortodoxie, trad. de Diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 1998.
45. HAUSHERR, P. Irénée, *Paternitatea și îndrumarea duhovnicească în Răsăritul creștin*, trad. de Mihai Vladimirescu, Editura Deisis, Sibiu, 1999.
46. HIMICINSCHI, Pr. Lect. Univ. Dr. Mihai, *Biserica în societate*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2006.
47. HRISTODOULOS, Arhiep., de Atena, *Misiunea socială a Bisericii*, trad. de Arhim. Mihail Filimon, Pr. Petru Sidoreac, Protos. Dosoftei Scheul, Iași, 2000.
48. ICĂ, Ioan I. jr., *Mystagogia Trinitatis*, Cluj-Napoca, 1998.
49. IENCULESCU, Mirela, *et alii, Chipul iconic*, Platytera, București, 2012.
50. IOJA, Cristinel, *O istorie a Dogmaticii în Teologia ortodoxă română*, vol. II, Pro Universitaria, București, 2013.
51. IOJA, Cristinel, *Rațiune și mistică în Teologia Ortodoxă*, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2008.
52. IOJA, Lect. Dr., Cristinel, *Homo adorans, între Iisus Hristos și politeismul lumii contemporane*, Editura Universității „Aurel Vlaicu” Arad, 2008.
53. JESSON, Nicolas A., *Orthodox Contribution to Ecumenical Ecclesiology*, University of St. Michael's College, Toronto, 2001.
54. JILLIONS, John A., *Orthodox Christianity in the West, Cambridge Companion to Orthodox Christian Theology*, Cambridge University Press, 2005.
55. KNIAZEV, Alexis, *Maica Domnului în Biserica Ortodoxă*, trad. de Lucreția Maria Vasilescu, Editura Humanitas, București, 1998.
56. LARCHET, Jean-Claude, *L'Église, corps du Christ*, vol. I, II, Editions du Cerf, 2012.
57. LOSSKY, Vladimir, *După chipul și asemănarea lui Dumnezeu*, trad. de Anca Manolache, Editura Humanitas, București, 2006.
58. LOSSKY, Vladimir, *Introducere în teologia ortodoxă*, trad. de Lidia și Remus Rus, Editura Sophia, București, 2014.

59. LOSSKY, Vladimir, *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, trad. de Pr. Vasile Răducă, Editura Anastasia, București, 1993.
60. LOSSKY, Vladimir, *Vederea lui Dumnezeu*, trad. de Pr. Prof. Remus Rus, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1995.
61. LOUTH, Pr., Andrew, *Gânditori ortodocși moderni*, trad. de Lucian Filip, Cristian Untea, Justin A. Mihoc, Editura Doxologia, Iași, 2017.
62. LOUTH, Pr., Andrew, *Introducere în Teologia ortodoxă*, trad. de Dragoș Mârșanu, Editura Doxologia, Iași, 2014.
63. MADA, Arhim. Dr. Teofan, *A fi în Hristos. Sfântul Ioan Gură de Aur*, Editura Pro Universitaria, București, 2013.
64. MADA, Arhim. Dr., Teofan, *Taina dialogului în gândirea Părinților Capadocieni*, Editura Pro Universitaria, București, 2013.
65. MANDZAIN, Marie-José, *Imagine, icoană, iconomie*, trad. de Măriuca și Adrian Alexandrescu, Editura Sophia, București, 2009.
66. MANTZARIDIS, Georgios, *Morala creștină*, II, trad. de Diac. Drd. Cornel Constantin Coman, Editura Bizantină, București, 2006.
67. MARTZELOS, Prof. Dr., Georgeos, *Sfinții Părinți—problematica teologică*, trad. de Pr. Cristian-Emil Chivu, Editura Bizantină, București, 2000.
68. MATSOUKAS, Nikos A., *Teologia Dogmatică și Simbolică*, vol. II, trad. de Nicușor Deciu, Editura Bizantină, București, 2006.
69. MATSOUKAS, Nikos, *Introducere în gnoseologia ortodoxă*, trad. de M. Popa, Editura Bizantină, București, 1997.
70. METALLINOS, Protopresbiter, Prof. Dr., Gheorghios, *Parohia, Hristos în mijlocul nostru*, trad. de Pr. Prof. Ioan I. Ică, Editura Deisis, Sibiu, 2004.
71. MEYENDORFF, Jean, *L'Église Orthodoxe, hier et aujourd'hui*, Edition du Seuil, 1960.
72. MEYENDORFF, John, *Catholicity and the Church*, SVS Press, New York, 1983.
73. MEYENDORFF, John, *Teologia bizantină. Tendințe istorice și teme doctrinare*, trad. de Pr. Prof. Univ. Dr. Alexandru I. Stan, Editura Nemira, București, 2013.
74. MOLDOVAN, Pr. Prof. Univ. Dr., Ilie, *Ortodoxia misionară, stâlp de lumină în lumea contemporană*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 2009.

75. NELLAS, Panayotis, *Omul–animal îndumnezeit*, trad. de Diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 2009.
76. NELLAS, Panayotis, *Ortodoxia–divino-umanism în acțiune*, trad. de Pr. Prof. Ioan Ică sr., Editura Deisis, Sibiu, 2013.
77. NICHOLS, Aidan, *Paul Evdokimov and Eschatology. Light from the East: Authors and Themes on Orthodox Theology*, Sheed and Word, London, 1995.
78. NICULCEA, Pr., Adrian, *Sfânta Treime în ființa și viața Bisericii*, Editura Arhetip, 2001.
79. PALADE, Mihaela, *Iconoclasmul în actualitate*, Editura Sophia, București, 2005.
80. PAPANIKOLAOU, Aristotle, *Being with God, Trinity, Apophaticism and Divine-Human Communion*, University of Notre Dame Press, 2006.
81. PAVEL, Pr. Aurel, TOROCZKAI, Ciprian Iulian, *Adevăratul și falsul ecumenism. Perspective ortodoxe asupra dialogului dintre creștini*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Editura Andreiana, Sibiu, 2010.
82. POGAN, Pr. Dorel, *Constituția teandrică a Bisericii*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2002.
83. POPESCU, Pr. Prof. Dr. Dumitru Gh., *Teologie și cultură*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii ortodoxe Române, București, 1993.
84. POPESCU, Pr. Prof. Dr., Dumitru, *Iisus Hristos Pantocrator*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2005.
85. POPOVICI, Arhim. Iustin, *Omul și Dumnezeu-Om. Abisurile și culmile filosofiei*, trad. de Pr. Prof. Ioan Ică și Diac. I. Ică jr. , Editura Deisis, Sibiu, 1997.
86. PREDA, Dr., Constantin, *Credința și viața Bisericii primare*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1984.
87. QUENOT, Michel, *Icoana, fereastră spre absolut*, trad. de Pr. dr. Vasile Răducă, Editura Enciclopedică, București, 1993.
88. REZUȘ, Pr. Prof. Univ. Dr., Petru, *Teologia ortodoxă contemporană*, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1989.
89. ROSE, Pr. Seraphim, *Nihilismul. Rădăcinile revoluției în epoca modernă*, trad. de I. Dogaru, Editura Anastasia, 1997.
90. ROUSSEL, Jean François, *Paul Evdokimov. Un foi en exil*, Mediaspaul, 1999.

91. SAVIN, Ioan Gh., *Apărarea credinței*, Editura Anastasia, București, 1996.
92. SAVIN, Ioan Gh., *Mistica și ascetica ortodoxă*, Editura Nemira, București, 2013.
93. SCHMEMANN, Alexander, *Biografia unui destin misionar. Jurnalul Părintelui Alexander Schmemann*, trad. de Felicia Furdui, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2004.
94. SCHMEMANN, Alexander, *Biserică, lume, misiune*, trad. de Maria Vințeler, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2006.
95. SCHMEMANN, Alexander, *Euharistia, Taina Împărăției*, trad. de Pr. Boris Răduleanu, Editura Anastasia, București, 1993.
96. SCHMEMANN, Alexander, *Introducere în teologia liturgică*, trad. de Ierom. Vasile Bârză, Editura Sophia, București, 2002.
97. SCHMEMANN, Pr. Prof., Alexander, *Pentru viața lumii. Sacramentele și Ortodoxia*, trad. de Pr. Prof. Dr. Aurel Jivi, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001.
98. SCHMEMANN, Alexander, *Postul Mare*, trad. de Pr. Dr. Vasile Gavrilă, Editura Sophia, București, 2013.
99. SCHMEMANN, Juliana, *Călătoria mea cu părintele Alexander*, trad. de Maria Bogătean și Virgil Baidoc, Theosis, Oradea, 2015.
100. SEMEN, Pr., Petre, CHIFOR, Pr., Nicolae, *Icoana, teologie în imagini*, Editura Corson, Iași, 1999.
101. SILVESTRU, Ep., de Canev, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. IV, *Credința strămoșească*, 2001.
102. SOFRONIE, Arhim. Saharov, *Vom vedea pe Dumnezeu precum este*, trad. de Ierom. Rafael Noica, Editura Sophia, București, 2005.
103. SONEA, Pr. Conf. Univ. Dr., Cristian, *Teologia dialogului intercreștin. O introducere*, Presa Universitară Clujeană, 2017.
104. ŠPIDLÍK, Tomáš, *Marii mistici ruși*, trad. de Pr. Prof. Dr. Nicolae D. Necula, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 1997.
105. ŠPIDLÍK, Tomáš, *Spiritualitatea Răsăritului creștin*, I. Manual sistematic, trad. de Diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 1997.

106. STĂNILOAE, Pr. Acad. Prof. Dr., Dumitru, *Sfânta Treime sau la început a fost iubirea*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993.
107. STĂNILOAE, Pr. Prof. Dr., Dumitru, *Iisus Hristos, lumina lumii și îndumnezeitorul omului*, Editura Anastasia, București, 1993.
108. STĂNILOAE, Pr. Prof. Dr., Dumitru, *Rugăciunea lui Iisus și experiența Duhului Sfânt*, Editura Deisis, Sibiu, 1995.
109. STĂNILOAE, Pr. Prof. Dr., Dumitru, *Spiritualitate și comuniune în Liturghia ortodoxă*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1986.
110. STĂNILOAE, Pr. Prof. Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. II, ed. a II-a, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996.
111. STĂNILOAE, Pr. Prof., Dumitru, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1987.
112. STĂNILOAE, Pr. Prof., Dumitru, *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, Editura Basilica, București, 2013.
113. STĂNILOAE, Pr. Prof., Dumitru, *Rugăciunea lui Iisus și experiența Duhului Sfânt*, Editura Deisis, Sibiu, 1995.
114. STĂNILOAE, Pr. Prof., Dumitru, *Trăirea lui Dumnezeu în Ortodoxie*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2000.
115. TARABUKIN, Nikolai Mihailovici, *Sensul icoanei*, trad. de Vladimir Bulat, Editura Sophia, București, 2008.
116. THUNBERG, Lars, *Antropologia teologică a Sfântului Maxim Mărturisitorul. Microcosmos și mediator*, trad. de Anca Popescu, Editura Sophia, București, 2005.
117. TIA, Arhim., Teofil, *Reîncreștinarea Europei?*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2003.
118. TOROCZKAI, Ciprian Iulian, *Misiunea Bisericii ieri și azi*, Editura Astra Museum, Sibiu, 2016.
119. TOROCZKAI, Ciprian Iulian, *Teologia rusă din diaspora*, Editura Agnos, Sibiu, 2005.

120. TOROCZKAI, Ciprian Iulian, *Tradiția patristică în modernitate. Ecleziologia Părintelui Georges V. Florovsky (1893-1979) în contextul mișcării neopatrstice contemporane*, Editura Andreiana, Sibiu, 2011.
121. TULCAN, Pr. Prof. Dr., Ioan, *Misterul mântuirii în Hristos și în Biserică*, Editura Universității „Aurel Vlaicu” Arad, 2013.
122. TULCAN, Pr. Prof. Ioan, *Ecleziologia ortodoxă în teologia română contemporană*, Editura Universității „Aurel Vlaicu” Arad, 2010.
123. USPENSKY, Leonid, Lossky, Vladimir, *Călăuziri în lumea icoanei*, trad. de Anca Popescu, Editura Sophia, București, 2003.
124. VLAD, Vasile, *Asumarea (post)modernității*, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2010.
125. WARE, Kallistos, *Împărăția lăuntrică*, trad. de Sora Eugenia Vlad, Asociația filantropică medicală creștină Christiana, București, 1996.
126. ZERNOV, Nicolas, *The reintegration of the Church: a study in intercommunion*, London, SCM Press, 1952.
127. ZIELINSKY, Vladimir, *Dincolo de ecumenism*, Editura Anastasia, București, 1998.
128. ZIZIOULAS, Ioannis, *Comuniune și alteritate*, trad. de Pr. Dr. Liviu Bârză, Editura Sophia, București, 2013.
129. ZIZIOULAS, Ioannis, *Creația ca Euharistie*, trad. de Caliopie Papacioc, Editura Bizantină, București, 1999.
130. ZIZIOULAS, Ioannis, *Ființa eclesială*, trad. de Aurel Nae, Editura Bizantină, București, 1996.

III. Studii și articole:

1. ACHIMESCU, Nicolae, „Secularismul ca atitudine spirituală care-l ignoră pe Dumnezeu”, în *Teologia*, VIII, nr. 4/ 2004, p. 11-41.
2. AFANASSIEFF, Nicolas, „L’Eucharistie , principal lien entre les Catholiques et les Orthodoxes”, în *Irénikon*, XXXVIII, nr. 38/1965, p. 337-339.
3. AFANASIEFF, Nikolai, „Le Repas du Seigneur”, în *Contacts*, LXVIII, nr. 256/2016, p. 445-561.

4. AFANASIEFF, Nikolai, „The Ministry of the Laity in the Church”, în *The Ecumenical Review*, nr. 3/1958, p. 255-263.
5. AFANASSIEFF, Nicolas, „Le Monde dans l'Écriture Sainte”, în *Irénikon*, XLII, nr. 1/1969, p. 6-32.
6. ALEXANDRESCU, Adrian Matei, „Icoana în iconomia mântuirii. Erminia picturii bizantine și arta creștină eclezială” (tz. dr. Partea întâi), în *Studii Teologice*, L, nr. 3-4/1998, p. 10-85.
7. ALEXE, Ștefan, „Relațiile actuale ale Bisericii Ortodoxe cu Biserica Romano-catolică”, în *Ortodoxia*, XL, nr.3/1988, p. 11-28.
8. ANDREI, Olivia, „Theological and Moral Principles as a Foundation for a Christian Education. The Vision of Paul Evdokimov (1901-1970)”, în *Teologia*, nr. 3/2016, p. 63-66.
9. AVRAMESCU, Ioan, „Dialogul ecumenic din punct de vedere dogmatic”, în *Ortodoxia*, XXVI, nr. 2/1974, p. 119-127.
10. BEHR-SIGEL, Elisabeth, EVDOKIMOV, Paul, „Une enquête sur Rhodes”, în *Le Messenger Orthodoxe*, nr. 29-30/1965, p. 16-20.
11. BELU, Dumitru, „Eclesiologia ortodoxă și ecumenismul creștin”, în *Ortodoxia*, XVII, nr. 4/1965, p. 493-519.
12. BENGA, Daniel, „Câteva reflecții asupra raportului dintre misiune și ecumenism”, în *Teologia*, VI, nr. 3-4/2002, p. 10-21.
13. BLANE, Andrew, „Georges Florovsky, Russian Intellectual and Orthodox Churchman”, în *Saint Vladimir's Seminary Quarterly*, Crestwood, New York, 1993, p. 11-217.
14. BOBRINSKOY, Boris, „Eucharistie et mission de l'Église”, în *Revue des Sciences Religieuses*, t. LXXV, nr. 1/ 2001, p. 27-32.
15. BOBRINSKOY, Boris, „Eucharistie et prière du coeur”, în *Contacts*, LXIII, nr. 233/2011, p. 8-17.
16. BOBRINSKOY, Boris, „Intercommunion et Orthodoxie”, în *Le Messenger Orthodoxe*, nr. 5/1970, p. 15-22.
17. BOBRINSKOY, Boris, „Les sacramentaux dans l'Eglise Orthodoxe”, în *Le Messenger Orthodoxe*, nr.27-28/1964, p. 50-56.

18. BOBRINSKOY, Boris, „L’action dynamique de l’Esprit Saint”, în *Parole et Pain*, 38/1970, p. 96-103.
19. BREDĂ, Nicu, „Istoria teologică a icoanei în primele secole”, în *Teologia*, XI, nr. 1/2007, p. 225-227.
20. BRIA, Ion, „Aspectul comunitar al dumnezeieștii Euharistiei”, în *Studii Teologice*, XI, nr. 7-8/1959, p. 421-423.
21. BRIA, Ion, „Contribuții ortodoxe la teologia ecumenică de azi, în *Studii Teologice*, XXXI, nr. 5-10/1979, p. 357-366.
22. BRIA, Ion, „Despre refacerea unității creștine”, în *Glasul Bisericii*, XXIII, nr. 3-4/1964, p. 209-210.
23. BRIA, Ion, „Sensul Tradiției ecumenice”, în *Studia oecumenica*, nr. 2, Ed. Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2009, p. 68-88.
24. BUCEVSKI, Orest, „Hristos și Biserica în lume”, în *Mitropolia Olteniei*, XV, nr. 9-10/1963, p. 698-704.
25. CARAZA, Ion, „Doctrina euharistică a Sf. Chiril al Alexandriei”, în *Studii Teologice*, XX, nr. 7-8/1968, p. 528-540.
26. CAREBIA, Adrian, „Noi direcții ale ecumenismului secolului al XXI-lea”, în *Altarul Banatului*, LII, s. n., nr. 7-9/2002, p. 113-116.
27. CAREBIA, Adrian, „Opera Sfântului Duh și lucrarea glosolaliei”, în *Altarul Banatului*, LII, nr. 10-12/2002, p. 29-33.
28. CHIȘCĂ, Gheorghe, „Sfânta Treime și Biserica”, în *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, XLIV, nr. 9-10/1963, p. 524-537.
29. CHIȚESCU, Nicolae, „Esența doctrinară a celor trei mari confesiuni creștine”, în *Studii Teologice*, II, nr. 9-10/1949, p. 763-780.
30. ¹CLÉMENT, Olivier, „Témoigner de la joie pascale”, în *Contacts*, LXIX, nr. 258/2017, (text din 1965), p. 129-135.
31. CLÉMENT, Olivier, „L’Eucharistie dans la pensée de Paul Evdokimov”, în *Parole et Pain*, nr. 8/1971, p. 133-147.
32. CLÉMENT, Olivier, „L’Écclésiologie orthodoxe comme ecclésiologie de communion”, în *Contacts*, XX, nr. 61/1968, p. 10-18.

33. CLÉMENT, Olivier, „La vie et l'œuvre de Paul Evdokimov”, în *Contacts*, XXIII, nr. 73-74/1971, p. 13-106.
34. COHEN, W., „Sacraments and the Visible Unity of the Church”, în *Ecclesiology*, 4, 1 (2007), p. 68-87.
35. COSMA, Sorin, „Duhul *de viață făcătorul* și sfințitorul creației”, în *Altarul Banatului*, nr. 4-6/2010, p. 28-35.
36. DENEKEN, Michel, Ecclésiologie et dogmatique, în *Revue théologique de Louvain*, nr. 38/ 2007, p. 204-221.
37. DURĂ, Ioan V., „Intercomuniune sau comuniune sacramentală? Identitate eclesială și unitate în credință”, în *Orthodoxia*, XL, nr. 4/1988, p. 15-58.
38. EVDOKIMOV, Michel, „L' engagement social d'un contemplatif”, în *Contacts*, LXIII, nr. 235-236/2011, p. 317-326.
39. FILIMON, Mihail, „Catolicitatea Bisericii și implicațiile acesteia, în concepția teologului V. Lossky”, în *Revista Teologică*, s. n., (Sibiu) anul V(LXXVII), nr. 1/1995, p. 41-57.
40. FLORESCU, Marius, „Eclesiologia Conciliului II Vatican și implicațiile asupra misiunii”, în *Altarul Banatului*, XXVI (LXVI), nr. 4-6/2016, p. 44-49.
41. FLOROVSKY, Georges, „Les limites de l'Église”, în *Le Messager Orthodoxe*, nr. 37/ 1961, p. 28-40.
42. FLOROVSKY, Georges, „My Personal Participation in the Ecumenical Movement”, în „Collected Works of G. Florovski”, vol. XIV, p. 169-173.
43. FLOROVSKY, Georges, „The Challenge of Disunity”, în *Saint Vladimir's Seminary Quarterly*, 3(1-2)/1954-1955, p. 31-36.
44. FLOROVSKY, Georges, „The limits of the Church”, în *Church Quarterly Review*, vol. 117, nr. 233/1933, p. 117-131.
45. FLOROVSKY, Georges, „Une vue sur l'Assemblée d'Amsterdam”, în *Irénikon*, 22(1), 1949, p. 5-25.
46. GHENADIOS, de Sassima, Mitr., „Mișcarea ecumenică și gândirea teologică în viața Bisericilor Ortodoxe”, în *Revista Teologică*, nr. 1/2011, p. 63-79.

47. GOMBOȘ, Stelian, „Despre dimensiunea euharistică a creației în raport cu problemele ecologiei și cu misiunea Bisericii”, în *Teologia*, XI, nr. 3/2007, p. 195-209.
48. GOMBOȘ, Stelian, „Despre importanța colaborării și conlucrării și conlucrării religiilor la începutul mileniului al III-lea, în cadrul Uniunii Europene”, în *Teologia*, XII, nr. 1/2008, p. 196-224.
49. GRIGORAȘ, Aurel, „Biserica slujitoare”, în *Ortodoxia*, XVIII, nr. 2/1966, p. 222-245.
50. GUEIT, Jean, „Vous êtes dans le monde mais pas de ce monde”, în *Contacts*, LXVII, nr. 251/2015, p. 229-246.
51. HUGH-DONOVAN, Stefanie, „Ecclesial Thought and Life Trajectories. Part 2: Olivier Clément and Paul Evdokimov: Deux Passeurs”, în *One in Christ*, vol. XLV, nr. 2, p. 303-307.
52. IOJA, Cristinel, „Omul—între cunoașterea teonomă și cunoașterea autonomă”, în *Teologia*, IV, nr. 3/2000, p. 84-97.
53. IOJA, Cristinel, „Un aspect ce nu trebuie uitat: întărirea comunității în ethosul Bisericii Ortodoxe”, în vol. *Biserica Ortodoxă și grupările religioase neoprotestante*, Simpozionul Național de Misiologie, Arad, 28-29 mai, 2012, Ed. Astra Museum, Sibiu, 2013, p. 159-173.
54. IOJA, Cristinel, „Teologia icoanei în sinteza neopatristică. L. Uspensky, D. Stăniloae, P. Evdokimov”, în *Anuarul Facultății de Teologie din Arad, 2016-2017*, Ed. Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2018, p. 31-48.
55. IOJA, Cristinel, „Teologia icoanei—fereastră spre transcendența dumnezeiască într-o lume a imaginii tehnologizate”, în vol. *Teologia icoanei și provocările ei în lumea contemporană*, Ed. Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2008, p. 147-166.
56. KLOFFT, Christopher P., „Gender and the Process of Moral Development in the Thought of Paul Evdokimov”, în *Theological Studies*, nr. 66/2005, p. 69-95.
57. MEYENDORFF, Jean, „Unité de l’Eglise—unité de l’humanité”, în *Istina*, nr. 16/1971, p. 297-311.
58. MEYENDORFF, John, „A Life Worth Living”, în *St. Vladimir’s Theological Quarterly*, nr. 1/1984, p. 5-7.

59. MEYENDORFF, John, „What holds the Church together”, în *The Ecumenical Review*, vol. 12, nr. 3/1960, p. 296-301.
60. MOLDOVAN, Ilie, „Aspectul hristologic și cel pnevmatologic al Bisericii, după Sf. Ioan Gură de Aur”, în *Studii Teologice*, XX, nr. 9-10/1968, p. 706-721.
61. MOȘOIU, Nicolae, „Elemente de eclesiologie comparată. O referire specială la documente confesionale și ecumenice”, în *Revelație, dogmă și spiritualitate în perspectiva misiunii Bisericii*, în cadrul celui de-al III-lea Colocviu național de Teologie Dogmatică Ortodoxă, Cluj-Napoca, 25-26 mai, 2010, Editura Renașterea, Cluj, 2011, p. 203-257.
62. NICULCEA, Adrian, „Eclesiologia socială. Temeiuri biblice pentru dimensiunea activității sociale a Bisericii”, în *Studii Teologice*, LVI, nr. 3-4/2004, p. 84-100.
63. NICULCEA, Adrian, „Elemente pentru o doctrină socială a Bisericii,” în *Analele Universității „Ovidius” din Constanța*, Seria Teologie, Ovidius University Press, Constanța, 2005, nr. 1/2005, p. 110-127.
64. NISSIOTIS, N, A., „Interpreting Orthodoxy”, în *The Ecumenical Review*, XIV, nr. 1/1961, p. 4-28.
65. OPRIȘ, Ioan, „Bazele eclesiologice ale ecumenismului biblic”, în *Mitropolia Ardealului*, XIV, nr. 7-8/1969, p. 518-528.
66. ORĂDAN, Paul Sebastian, „Caracterul eclezial-comunitar al Sfintei Euharistii și relevanța lui într-o lume secularizată”, în *Altarul Banatului*, XXVI (LXV), nr. 7-9/2015, p. 79-92.
67. PALADE, Mihaela, „Biserica, spațiu arhitectural-eclesial”, în *Ortodoxia*, LIII, nr. 1-2/2001, p. 88-107.
68. PAVEL, Constantin C., „Opera mântuitoare a Domnului nostru Iisus Hristos și slujirea Bisericii Sale”, în *Ortodoxia*, XV, nr. 3-4/1963, p. 424-455.
69. PHAN, Peter, „Gender Roles in the History of Salvation: Man and Woman in the Thought of Paul Evdokimov”, în *Heythrop Journal*, 31/ 1990, p. 53-66.
70. PLEKON, Michael, „Becoming What We Pray, Three Images, Three Loves”, în *Ecumenical Review*, vol. 57, nr. 4/2005, p. 395-405.

71. PLEKON, Michael, „Interiorized Monasticism: A Reconsideration of Paul Evdokimov on the Spiritual Life”, în *American Benedictin Review*, XLVIII, nr. 3/1997, p. 227-253.
72. PLEKON, Michael, „Paul Evdokimov, a Theologian Within and Beyond the Church and the World”, în *Modern Theology*, 12, nr. 1/1996, p. 85-106.
73. PLEKON, Michael, „The Sacrement of Brother/Sister. The lives and thought of Mother Maria Skobtsova and Paul Evdokimov”, în *St. Vladimir's Theological Quarterly*, XLIX, nr. 3/2005, p. 313-334.
74. POPESCU, Dumitru, „Natura Bisericii din punct de vedere ființial și comunitar”, în *Mitropolia Banatului*, XXX, nr. 10-12/1980, p. 652-664.
75. POPESCU, Ion, „Creștinism și postmodernism”, în *Teologia*, XII, nr. 1/2008, p. 115-122.
76. POPESCU, T. M., „Despre Biserică”, în *Ortodoxia*, VII, nr. 3/1955, p. 413-436.
77. PREDA, Radu, „Identitatea în dialog. Vocea publică a Bisericii în noul context european”, în *Altarul Banatului*, LVI, nr. 7-9/2006, p. 11-25.
78. RADU, Dumitru, Gh., „Învățătura ortodoxă și catolică despre Biserică”, în *Ortodoxia*, VI, nr. 4/1954, p. 534-572.
79. SCHMEMANN, Alexander, „Eucharistie et mission de l'Église”, în *Revue des sciences religieuses*, t. LXXV, nr. 1/ 2001, p. 27-32.
80. SCHMEMANN, Alexander, „La liturgie”, în *Le Messager*, nr. 2/1958, p. 3-11.
81. SCHONEVELD, Jacobus, „Towards a Christian Europe?”, în *New Theology Review*, vol. X, nr. 2/1997, p. 73-81.
82. SÎRBU, Corneliu, „Sfânta Euharistie și unitatea creștină”, în *Ortodoxia*, XIX, nr. 1/1967, p. 46-64.
83. STAVROU, Michel, „La place de l'Esprit Saint dans l'œuvre de Paul Evdokimov”, în *Contacts*, LXIII, nr. 235-236/ 2011, p. 365-366.
84. STAVROU, Michel, „Note bio-bibliographique sur l'œuvre de Paul Evdokimov”, în *Contacts*, LXIII, nr. 235-236/ 2011, p. 267-275.
85. STAVROU, Michel, „Quelques réflexions sur l'ecclésiologie de Vladimir Lossky”, în *Contacts*, LXII, nr. 229/2010, p. 60-69.

86. STAVROU, Michel, „Vladimir Lossky et le témoignage de l'orthodoxie universelle”, în *Contacts*, LXIV, nr. 238/2012, p. 217-218.
87. STĂNILOAE, Dumitru, „Biserica universală și sobornicească”, în *Ortodoxia*, XVIII, nr. 2/1966, p. 167-198.
88. STĂNILOAE, Dumitru, „Criteriile prezenței Sfântului Duh”, în *Studii Teologice*, XIX, nr. 3-4/1967, p. 103-127.
89. STĂNILOAE, Dumitru, „Duhul Sfânt și sobornicitatea Bisericii”, în *Ortodoxia*, XIX, nr. 1/1967, p. 32-48.
90. STĂNILOAE, Dumitru, „La centralité du Christ dans la théologie , dans la spiritualité et dans la mission orthodoxe”, în *Contacts*, XXVII, nr. 92/ 1975, p. 447-457.
91. STĂNILOAE, Dumitru, „Legătura între Euharistie și iubirea creștină”, în *Studii Teologice*, XVII, nr.1-2/1965, p. 3-33.
92. STĂNILOAE, Dumitru, „Locașul bisericesc propriu-zis, cerul pe pământ sau centrul liturgic al creației”, în *Mitropolia Banatului*, XXXI, nr. 4-6/1981, p. 307-320.
93. STĂNILOAE, Dumitru, „Coordonatele ecumenismului din punct de vedere ortodox”, în *Ortodoxia*, XIX, nr. 4/1967, p. 494-540.
94. STĂNILOAE, Dumitru, „Modurile prezenței lui Hristos în cultul Bisericii”, în *Mitropolia Banatului*, XXXII, nr. 7-9/ 1982, p. 429-456.
95. STĂNILOAE, Dumitru, „Sinteză eclesiologică”, în *Studii Teologice*, VII, nr. 5-6/1955, p. 267-284.
96. STĂNILOAE, Dumitru, „Universalitatea și etnicitatea Bisericii în concepția ortodoxă”, în *Ortodoxia*, XXIX, nr. 2/1977, p. 143-152.
97. STREZA, Ioan Ciprian, „The divine Liturgy in Orthodox Spirituality: The Mystery of Man's Personal Encounter with God through Worship and the Ascetical Life”, în *Greek Orthodox Theological Review*, 58, nr. 1-4/2013, p. 141-167.
98. ȘURUBARU, Ioan, „Pneumatologia ortodoxă și valențele ei ecumenice”, în *Ortodoxia*, XX, nr. 4/1968, p. 537-550.

99. THEODOROU, D. Evanghelos, „Estetica teologică a icoanelor și importanța lor ecumenică”, trad. de Livia Dinu, în *Studii Teologice*, L, nr. 3-4/1998, p. 127-128.
100. THUNBERG, Lars, „Paul Evdokimov- théologien oecumenique”, în *Contacts*, XLVII, nr. 172/1995. p. 270-286.
101. TILLARD, J. M. R., „Eglise et Salut. Sur la sacramentalité de l'Église”, în *Nouvelle Revue Theologique*, 106, nr. 5/1984, p. 658-685.
102. TILEA, Gheorghe, „Evlavia euharistică după Sfântul Ioan Gură de Aur”, în *Studii Teologice*, IX, nr. 9-10/1957, p. 632-648.
103. TODORAN, Isidor, „Unitatea Bisericii în perspectivă ecumenistă”, în *Ortodoxia*, XXV, nr. 3/1973, p. 337-346.
104. TOMA, Cornel, „Lex orandi, lex est credendi sau unitatea dintre dogmă, spiritualitate și cultul Bisericii”, în „Prefața” la *Introducere în teologia liturgică*, a lui A. Schmemmann, trad. de ierom. Vasile Bărză, Ed. Sophia, București, 2002, p. 5-45.
105. TULCAN, Ioan, „Sensul teologic al etnicului și relevanța acestuia pentru Europa de azi”, în *Teologia*, XI, nr. 3/2007, p. 39-52.
106. VASILESCU, Emilian, „Religiile lumii și solidaritatea umană”, în *Ortodoxia*, XIII, nr. 3/1961, p. 466-467.
107. VÂLCIU, Marian, „Euharistia ca Taină a comuniunii. Realități și perspective liturgico-pastorale în contextual relațiilor interbisericești actuale. Punct de vedere ortodox”, în vol. *Libertate și responsabilitate. Inițiative și limite în dialogul religios* (4-6 mai, 2009), Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2009, p. 362-382.
108. VISSER't HOOFT, W. A., „Fr. Georges Florovsky's Role in the Formation of the WWC”, în *Saint Vladimir's Seminary Quarterly*, XXIII, nr. 3-4/1979, p. 135-138.
109. VLAD, Vasile, „Dimensiunea ecumenică a spiritualității ortodoxe”, în *Anuarul Facultății de Teologie din Arad, 2016-2017*, Ed. Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2018, p. 100-126.
110. VOICU, Constantin, „Unitatea Bisericii în oikumene, după Sfântul Vasile cel Mare”, în *Mitropolia Banatului*, XXIX, nr. 4-6/1979, p. 275-285.
111. WILLIAMS, G. H., „Father Georges Florovsky's Vision of Ecumenism”, în *Greek Orthodox Theological Review*, XLI, nr. 2-3/1996, p. 137-158.

112. WILLIAMS, G. H., „Georges Vasilievich Florovsky: His American Career (1948-1965)”, în *The Greek Orthodox Theological Review*, XI, nr. 1/1965, p. 7-107.
113. WILLIAMS, Rowan, „Christian Art and Cultural Pluralism: Reflections on L'Art de l'icône”, în *Eastern Churches Review*, 8, nr. 1/1976, p. 38-44.
114. ZIZIOULAS, I., „La continuité avec les origines apostolique dans la conscience théologique des Églises orthodoxes”, în *Istina* , nr. 19/1974, p. 65-94.

IV. Dicționare:

1. BRANIȘTE, Ene, BRANIȘTE Ecaterina, *Dicționar de cunoștințe religioase*, Editura Diecezana, Caransebeș, 2001.
2. BRIA, Ion, *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, Ed. a II-a, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.
3. MCGUCKIN, John Anthony, *Dicționar de Teologie Patristică*, trad. de Dragoș Dâscă, Alin-Bogdan Mihăilescu, Editura Doxologia, Iași, 2014.
4. MIRCEA, Ioan, *Dicționar al Noului Testament*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1995.